

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

«ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆԻ ՄԱՍԻՆ» ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ
ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

«Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» սահմանադրական օրենքի նախագծի (այսուհետ՝ նախագիծ) վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն առաջարկում է հետևյալը.

1. Նախագծի 1-ին հոդվածով կատարվող փոփոխության արդյունքում նախատեսվում է, որ հրաժարականի հիմքով Պաշտպանի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման դեպքում Պաշտպանը հրապարակում և Ազգային ժողով է ներկայացնում իր հերթական տարեկան հաղորդումը ներկայացվելուց հետո մինչև հրաժարականի դիմում ներկայացնելն ընկած ժամանակահատվածում իրականացված գործունեության, մարդու իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության վիճակի մասին ամփոփ հաղորդում:

Նախագծային կարգավորմամբ դրույթներ նախատեսված չեն առ այն, թե Պաշտպանի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման դեպքում ի՞նչ ժամկետներում և ի՞նչ ընթացակարգով պետք է ներկայացվի հերթական տարեկան հաղորդումը ներկայացվելուց հետո մինչև հրաժարականի դիմում ներկայացնելն ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ հաղորդումը:

Միաժամանակ, հարկ է հաշվի առնել այն իրավիճակների առաջացումը, երբ Պաշտպանի լիազորությունները վաղաժամկետ դադարել են, և նոր Պաշտպան դեռևս չի ընտրվել՝ «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի 145-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված ժամկետների հաշվառմամբ:

Պետք է նկատի ունենալ, որ նշված կարգավորմանը զուգահեռ կարող են առաջանալ անհաղթահարելի (ֆորսմաժորային) իրավիճակներ, որոնց դեպքում «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքով սահմանված ժամկետում Պաշտպան չի ընտրվում:

Ասվածի համատեքստում, հարկ է արձանագրել, որ նախագծային կարգավորումը խնդրահարույց է և համակողմանիորեն չի կարգավորում այն գործնական իրավիճակները, որոնք կարող են առաջանալ Պաշտպանի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարման հիմքով:

Հաշվի առնելով վերոշարադրյալը՝ առաջարկում ենք դիտարկել հստակ կարգավորումներ և ընթացակարգեր նախատեսելու անհրաժեշտությունն ինչպես Պաշտպանի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման դեպքում, այնպես էլ Պաշտպանի լիազորությունների դադարման և նոր Պաշտպանի ընտրության միջև ընկած ժամանակահատվածում Պաշտպանի գործունեության և մարդու իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության վիճակի վերաբերյալ ամփոփ հաղորդման հրապարակման և Ազգային ժողով ներկայացնելու առումներով: Առաջարկում ենք նաև դիտարկել «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» սահմանադրական օրենքի (այսուհետ՝ սահմանադրական օրենք) 31-րդ հոդվածում փոփոխություններ և/կամ լրացումներ կատարելու անհրաժեշտությունը:

2. Նախագծի 2-րդ հոդվածով առաջարկվում է Պաշտպանին փոխարինելու դեպքում փոխարինող պաշտոնատար անձին հնարավորություն ընձեռել օրենսդրությամբ նախատեսված գործողություններ կատարել Պաշտպանի աշխատակազմում անձնակազմի կառավարման լիազորությունների ոլորտում, այդ թվում՝ սահմանադրական օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետով պաշտոնի նշանակել և աշխատանքից ազատվելու մասին իրենց դիմումի հիման վրա պաշտոնից ազատել պետական ծառայողներին և Պաշտպանի աշխատակազմում հայեցողական պաշտոն զբաղեցնող անձանց:

Նշված կարգավորման տրամաբանության հաշվառմամբ և ոլորտում լիազորությունների իրականացման անընդհատության ապահովման նպատակով՝ առաջարկում ենք նախագծի 2-րդ հոդվածով Պաշտպանին փոխարինող պաշտոնատար անձին ընձեռել նաև պաշտոնի վերանշանակելու լիազորություն:

3. Նախագծի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետով նախատեսվում է սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածը լրացնել նոր 4.1-ին մասով համաձայն որի՝

պաշտպանն իրավասու է ներկայացնելու հատուկ կարծիք (amicus brief) սահմանադրական դատարան ներկայացված դիմումների առնչությամբ՝ Սահմանադրության 2-րդ գլխի դրույթներին համապատասխանության հարցերով:

Իրավական որոշակիության սկզբունքից ելնելով առաջարկում ենք խմբագրել «հատուկ կարծիք» ձևակերպումը:

4. Հարկ է նշել, եթե նախագծի 11-րդ հոդվածի 1-ին մասով նոր խմբագրությամբ շարադրվող սահմանադրական օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8.1-ին կետի հիման վրա դեռևս չի ընդունվել համապատասխան ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտը, ապա առաջարկում ենք նախագծով նախատեսել անցումային դրույթ՝ հիմք ընդունելով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 13-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ կետը:

Միաժամանակ, նախագծի 11-րդ հոդվածով առաջարկվող կարգավորումը, դիտարկելով «Հանրային ծառայության մասին» և «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքների վերաբերելի կարգավորումների հետ համակարգային կապի մեջ, գտնում ենք, որ այն խնդրահարույց է հետևյալ հիմնավորմամբ. «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքի 33-րդ հոդվածի 1.1-ին մասով նախատեսված բացառությունը վերաբերում է միայն Պաշտպանի աշխատակազմում քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման կարգին, մինչդեռ թե՛ «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» սահմանադրական օրենքի գործող խմբագրությամբ, թե՛ նախագծով սահմանված լիազորող նորմն ավելի լայն շրջանակ ունի: Ուստի՝ առաջարկում ենք Նախագծի քննարկվող դրույթը խմբագրել հետևյալ բովանդակությամբ.

«8.1) սահմանում է Պաշտպանի աշխատակազմում էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման կարգը և էթիկայի հանձնաժողովի աշխատակարգը, հաստատում է էթիկայի հանձնաժողովի կազմը.»:

5. Հարկ է նշել նաև, որ նախագծում առկա են որոշ վրիպակներ և տեխնիկական խնդիրներ՝ «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի կարգավորումներին համապատասխանելիության տեսանկյունից, մասնավորապես՝

ա. նախագծի 1-ին հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետում «ավելացնել» բառն անհրաժեշտ է փոխարինել «լրացնել» բառով,

բ. նախագծի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի «խմբագրությամբ» բառն անհրաժեշտ է փոխարինել «բովանդակությամբ» բառով, իսկ «Եթե» բառից առաջ լրացնել «2.1.» թիվը: Նույն դիտարկումը վերաբերում է նախագծի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասին,

գ. նախագծի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետում «6.» թվից առաջ անհրաժեշտ է լրացնել չակերտ՝ պաշտոնական ինկորպորացման ժամանակ խնդիրներից խուսափելու նպատակով: